

آریانا

شماره هشتم

اول سنبله ۱۳۲۹

سال هشتم

قرآن چگونه جمع و ترتیب شد؟..

بخش (۲)

قرآن در عصر سعادت تماماً از بر شده بود :

عربها به حافظه خود بسیار اعتماد داشته و از اینکه با آنها [امی] گفته نمی شد، افتخار میکردند زیرا قصائد و انساب خیلی طولانی و مفصل را از بر داشتند از این جهت وقتی که قرآن کریم نازل می شد، اعراب فوراً آنرا از بر میکردند و هم پیغمبر اسلام ص به همه مسلمانین معاصر این مسئله را که قرآن کلام خدا [ج] و از بر نمودن آن فرض است، گو شزد مینمودند.

مسلمانان نیکه نظر به اعتقاد به قرآن هر اذیت، شکنجه دوری از بر و دیار، جدائی از اقربا و متعلقین، ریختن خون و دادن جانرا بر خود گوارا میداشتند، از حفظ نمودن قرآن حظ و تسلی بزرگی می یافتند چونکه هر آیت نازل شده، حیات نوی در آنها نفع میکرد.

روا یا نیکه ذوق مزید اصحاب را برای از بر کردن قرآن نشان میدهد زیاد است و مخصوصاً خود رسول کریم ص هم بتلاوت و تعلیم قرآن اهمیت زیاد میدادند و وظائف ارشاد و امامت هم تنها بکسای نیکه قرآن را از بر داشتند تفویض می شد.

کسانیکه در زمان حضرت رسول ص قرآن را از بر نموده بودند متعدد اند و بلکه تعداد شان به صدها نفر بالغ میگردد چنانکه در واقعه [بئر معونه] هفتاد نفر از ایشان با تریک تجاوز خائنانه از بیق رفتند. در جمله ذواتیکه

در زمان حضرت رسول کریم ص قرآن را از بر داشتند حضرت ابوبکر رض حضرت عمر رض حضرت عثمان رض حضرت علی رض طلحه رض سعد بن مسعود سالم رض ابوهریره رض حضرت عایشه رض حضرت حفصه رض و ام سلمی رض نیز بودند. و لذا ثابت میشود که قرآن **کریم** در آنوقت هم تحریر و هم از بر شده بود

ترتیب آیات و سوره ها :

چون قرآن کریم در ظرف ۲۳ سال به قسمت های متعدد نازل شده است این سوال پیدا میشود که آیا قرآن بشکلیکه در دسترس ما قرار گرفته از طرف حضرت پیغمبر (ص) ترتیب شده یا خیر ؟ .. و این مسئله است که اهمیت بسیاری دارد .

آیات و سوره های محتوی قرآن از طرف رسول اکرم ص ترتیب شده و این شواهد زیادی دارد . من جمله گاهی که قرآن را می خوانیم می بینیم که آیات قرآن مجید آنقدر مکمل ترتیب شده که ترتیب موزونتر از آن تصور نمیرود .

لذا گفتن این سخن که در بین آیات قرآنی ربط و تناسب موجود نیست مدلل می سازد که گوینده این سخن با قواعد لسان و معنی قرآن آشنائی تام ندارد . زیرا اهل علم و تخصص در یافتن روابطی که بین آیات موجود است دچار مشکلات نمی شوند و هم در خود قرآن یافتن دلائلی که ترتیب قرآن را از طرف رسول کریم ص تأیید می کند اشکالی ندارد چنانچه از این آیه که مفهوم آن اینست : « جمع کردن و خواندن آن متعلق بما است . وقتی ما آنرا می خوانیم تو هم از ما تبعیت کن : » چنین برمی آید که ترتیب و جمع آوری قرآن اثر یک وحی الهی است .

از طرفی چون حفظ و گنجینیدن قرآنیکه در زمان پیغمبر اسلام ص از بر شده و در نماز ها و هر موقع دیگر تلاوت میگردید، بعید از حوصله و امکان بود . لذا آیات قرآنی محققاً از روی تاریخ نزول نبی بلکه از لحاظ ارتباط موضوع جمع شده زیرا اکثراً سوره ها قسم قسم نازل گردیده و فقط بعضی از

سوره ها منکمل وحی شده و ازینست که در ترتیب قرآن به شکل موجوده از جانب رسول الله مبارك ص ، شبهه باقی نمی ماند .

چنانچه امام بخاری در موقع بحث از فضایل سوره بقره این حدیث شریف را روایت می کند : « هر کدام از شما بیان اگر در هر شب دو آیه اخیر سوره بقره را خوانده بتواند ، همین ثواب برای او کافی است . » که این حدیث مرتب بودن سوره بقره را در آخر مان افاده می نماید ، درین صورت یگانه اعتراضیکه واقع شده میتواند اینست که قرآن مدت کمی پیش از رحلت پیغمبر تمام شده و ترتیب آن پیش از اتمام چگونه صورت گرفته است ؟ .. درست است که قرآن در مدت خیلی کم پیش از رحلت رسول اکرم ص ختم شد ، اما این مسئله دلیل اخلاف سوره ها و آیات شده نمیتواند زیرا که هر قسمت وحی شده قرآن از طرف رسول کریم ص در همان موقع بجائییکه مربوط بود ، علاوه می شد و هم گاهی که اجتماع آیات متعدد يك سوره مختصر را تشکیل میداد حضرت رسول ص آنرا هم بموضعیکه ربط داشت ، می گذاشتند .

پروفسور کاظم انسانی و مطالعاری و زینبی
ترجمه محمد شفیع رهگذر

رتال جامع علوم انسانی

